

Sesja – SESJA STUDENCKA

Public relations w służbie zdrowia

Public relations in health care system

Aneta Walicka

Studentka kierunku Zdrowie Publiczne oraz Dziennikarstwo i Komunikacja Społeczna, Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania z siedzibą w Rzeszowie (Seminarium – dr Małgorzata Paszkowska)

W przeciągu kilku ostatnich lat, w Polsce można zaobserwować powolny, aczkolwiek konsekwentny proces polegający na przeobrażaniu się „świadczenia medycznego” w „usługę”. Świadczenie stało się „towarem”, a zakłady opieki zdrowotnej pojmowane są jako firmy usługowe. Dlatego też, muszą funkcjonować na zasadach rynkowych, gdzie występuje konkurencja, walka o pacjenta i kontrakt, a także o dostęp do środków finansowania. Tam, gdzie obecna jest „gra rynkowa” pojawia się marketing, a w tym również działania z zakresu public relations (PR). Celem referatu jest ukazanie potrzeby zastosowania działań z zakresu PR w polskiej służbie zdrowia.

PR jest drugim obok reklamy rodzajem promocji masowej, a zarazem stanowi bardzo istotny element strategii marketingowej. Public relations, którego celem jest kształtowanie pozytywnego wizerunku i budowanie relacji, wzbudza duże zaufanie wśród odbiorców przekazu. W przypadku usług zdrowotnych to właśnie zaufanie jest kluczowym elementem, o który zabiega każda placówka medyczna.

Public relations jest doskonałą formą komunikacji w przypadku usług zdrowotnych. Niestety działania z zakresu PR są stosunkowo nowym elementem w służbie zdrowia. Dzięki PR polska służba zdrowia, która przetrzegana jest w negatywny sposób (na który wpływ ma m.in.: przeszłość, kryzysy, komunikacja wewnętrzna), może poprawić swój wizerunek.

Warto zainteresować się sferami zadaniowymi PR i zwrócić uwagę na kilka z nich, które z powodzeniem mogą być zastosowane w służbie zdrowia. Zalicza się do nich: internal PR, media relations, sponsoring, crisis management, mecenat i lobbying oraz eventy.

Słowa kluczowe: *public relations, służba zdrowia, placówka opieki zdrowotnej, wizerunek*

The slow but gradual process relying on the transformation of 'the medical service' into 'the service' has been noticed during the last few years in Poland. Health service has become 'a commodity', while medical establishments are considered to be service companies. Therefore, they are obliged to operate on market terms and conditions, which means: dealing with competition, a bitter fight for a patient, a contract and even for access to funds. As a result of the so-called 'market game' we can observe extensive marketing activities, including the activities connected with PR. The aim of this paper is to show how important are public relations in the Polish health care system.

PR are the second, next to the advertising, kind of mass promotion and at the same time are a crucial component of marketing strategy. The main aim of PR is to shape a positive image and build mutual relation, trust and cooperation. In addition, PR inspire immense confidence among receivers of a message. In case of medical services, this is just confidence that is perceived as a key-element for which all of the medical institutions are competing.

Moreover, as far as medical services are concerned, PR seem to be the best and the most effective form of communication. However, the activities regarding PR are still a relatively new element in the health care system. Thanks to PR the Polish health care system, which does not enjoy a positive public opinion (due to, e.g., the past, crises, internal communication), it can significantly improve its image.

A special attention should be drawn to the areas of PR activities which can be introduced to Polish health care system. Such activities as: internal PR, media relations, crisis management, sponsorship and lobbying are worth mentioning.

Key words: *public relations, Health Care System, health care establishment, image*

System ratownictwa medycznego w powiecie lubaczowskim na tle systemu ogólnopolskiego

The system of medical life-saving unit in Lubaczów as compared to the nationwide system

Małgorzata Cencora

Studentka III roku kierunku Zdrowie Publiczne (seminarium – dr Małgorzata Paszkowska)

Sens i celowość istnienia ratownictwa medycznego najlepiej oddają słowa części ślubowania, jakie składają ratownicy górscy, brzmiące: „...bez względu na porę roku, dnia i stan pogody...”. Słów tych nie trzeba tłumaczyć, a zinterpretować można je jednoznacznie. Ratownictwo medyczne jest istotnym elementem systemu opieki zdrowotnej nie tylko w Polsce, ale i na całym świecie.

System ratownictwa medycznego w Polsce składa się z trzech zasadniczych podmiotów, jakimi są: centra powiadamiania ratunkowego, szpitalne oddziały ratunkowe i zespoły ratownictwa medycznego. Taki podział systemu znajduje również odzwierciedlenie w systemie, jaki funkcjonuje w powiecie lubaczowskim. Mimo, iż powiat lubaczowski jest stosunkowo małym powiatem, to centrum powiadamiania ratunkowego, szpitalny oddział ratunkowy i zespoły ratownictwa medycznego z powodzeniem funkcjonują w nim, nie odbiegając znacznie od norm funkcjonowania tychże jednostek, przyjętych w ustawach i rozporządzeniach i od ich funkcjonowania na terenie całego kraju. Celem mojej pracy jest przedstawienie systemu ratownictwa medycznego w powiecie lubaczowskim i pokazanie, że nie tylko duże i bogate regiony są w stanie stworzyć sprawnie działający system ratownictwa medycznego. Mimo, iż prawo polskie jest niedoskonałe i zawiera wiele luk, to nie może stać się to wymówką dla przedstawicieli władz lokalnych do zaniechania wszelkich prób tworzenia sprawnie działających systemów, takich jak chociażby system ratownictwa medycznego.

Słowa kluczowe: *organizacja ratownictwa medycznego, system ratownictwa medycznego, ratownictwo medyczne w powiecie lubaczowskim*

Sense and usefulness of existence of medical life-saving are given the best by the pledge's words which sound: „...No matter of the season of the year day and the weather conditions...”. These words need not be explained and the interpretation can be only one.

Medical live-saving system is important element not only in Polish medical care system but also all over the world. In Poland medical life-saving system consists of three main parts: the centres of rescue, hospital life-saving sections and rescue teams. In Lubaczów administrative unit the rescue system looks like that, as well. Although Lubaczów administrative unit is comparatively small these three sections work successfully. The centre of rescue, hospital life-saving sections and rescue teams function do not differ from nationwide life-saving system which is based on law and disposals.

The main idea of my work is to show how medical life-saving system works in Lubaczów administrative unit and to show that not only big and rich administrative units are able to create a well functioning medical life-saving system. Although Polish law contains several gaps and errors this cannot excuse the local government from creation of a well-working medical life-saving system.

Key words: *the organization of medical life-saving, system of medical life-saving, medical life-saving in Lubaczów area*

Ewolucja Kontraktowania Świadczeń Specjalistycznych w Polsce w latach 1999-2007

The evolution of contracting specialist services in Poland in years 1999-2007

Renata Furtek

Studentka III roku Zdrowia Publicznego (seminarium – dr Małgorzata Paszkowska)

Celem niniejszej pracy jest wyeksponowanie zmian, jakie dokonywały się na przestrzeni 9 letniego horyzontu czasowego, tj. w latach 1997-2007, w obszarze formy procesu kontraktowania, konceptualizacji (uszczegółowienia) kontraktowanego produktu w zakresie ambulatoryjnych świadczeń specjalistycznych oraz jego wyceny i ustalania wartości pieniężnej przysługującej kontrahentowi z tytułu realizacji umowy.

01 stycznia 1999 r. weszła w życie reforma polskiego systemu opieki zdrowotnej, wdrażana na podstawie stawy z dnia 06 lutego 1997 r. o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym. Realizatorami reformy stało się z mocy ustawy 17 Kas Chorych, których działalność miał monitorować Urząd Nadzoru Ubezpieczeń Zdrowotnych. Ustawa o PUZ dokonała zrównania podmiotów niepublicznych z publicznymi, umożliwiając im udział w rywalizacji o kontrakty z Kasami Chorych a następnie NFZ. Kontrakty miały być zawierane w trybie negocjacyjnym, po wcześniejszym przeprowadzeniu konkursu ofert. Konkursy ofert miały doprowadzić do zaistnienia rzeczywistego rynku usług medycznych, co w konsekwencji miało prowadzić do rozwijania się najlepszych podmiotów i sprzyjać ich stabilizacji na rynku, natomiast jednostki nie spełniające oczekiwań pacjentów oraz płatnika. Miały być eliminowane z rynku. Stabilizacja taka mogła sprzyjać inwestowaniu zarówno w kapitał danej jednostki jak i w kapitał ludzki.

Sposób kontraktowania świadczeń w ambulatoryjnej opiece specjalistycznej a następnie w ambulatoryjnych świadczeniach specjalistycznych zmieniał się w niewielkim stopniu wraz z wprowadzaniem kolejnych reform sektora ochrony zdrowia. Wyrażnym zmianom uległy natomiast warunki udzielania świadczeń i sposób kwalifikacji porad.

Mimo wielu nieprawidłowości wprowadzenie kontraktowania świadczeń zdrowotnych jest pozytywnym krokiem ku poprawie funkcjonowania tego obszaru opieki zdrowotnej w naszym kraju.

Słowa kluczowe: kontraktowanie świadczeń zdrowotnych, ambulatoryjna opieka specjalistyczna, ambulatoryjne świadczenia specjalistyczne, reforma opieki zdrowotnej.

The main idea of this work was to show the changes which took place in 9 years (1997-2007) in process of contracting, detailed specification of the contracted services of outpatient specialist care and determining their financial value to be paid to a contractor.

On the first January, 1999, a reform of Polish health care system took place, introduced as implementation of the Act of 6th February, 1997 on the common health care insurance. The reform by decision of the Act was supposed to be implemented by 17 health insurance offices while their activity was supposed to be monitored by the Office of Health Insurance Supervision. The Act on common health insurance provided equal access to contracts of the National Health Fund for public and non-public competitors. The contracts were supposed to be established by negotiations following the earlier announced competition of offers. The competition of offers was supposed to establish a real market of medical services. This in turn was expected to lead to development of the best institutions, to favour their stabilization on the market while institutions which failed to exhaust expectations of the patients and the payer were supposed to be eliminated from the market. Such a stabilization might favour investments into both capital of a given institution and human capital. The idea of how to contract specialist ambulatory health care services changed to a small extent only

during the subsequent health care reforms. On the other hand, clear changes developed in conditions of providing the services and the way in which the outpatient services were qualified.

Despite several abnormalities, introduction of health services contraction represents a positive step toward improvement in functioning of this aspect of health care in our country.

Key words: contracting of health care services, outpatient services of a specialist, reform of health care

Żłobek jako Zakład Opieki Zdrowotnej

Day nursery as a health care facility

Izabela Klęsk

Studentka III roku Zdrowia Publicznego (seminarium – prof. zw. dr hab. n. med. Leszek Wdowiak), Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie

Znaczenie okresu wczesnego dzieciństwa, przez wielu nazywanego „złotym okresem w życiu człowieka”, pozostawiającego silne piętno na dalszym życiu każdej dorosłej jednostki ludzkiej, budzi coraz większe zainteresowanie wśród naukowców, natomiast przez sporą część społeczeństwa wciąż niedostatecznie jest dostrzegane, doceniane, a można rzec, wręcz ignorowane.

Celem pracy jest ukazanie poziomu udzielanych świadczeń zdrowotnych, (opieki nad zdrowym dzieckiem od 4 miesiąca do 3 r.ż.), przez rzeszowskie żłobki, które są Zakładami Opieki Zdrowotnej, jak też wzbudzenie zainteresowania decydentów odpowiedzialnych za organizację i funkcjonowanie tych placówek wychowania zbiorowego oraz osób bezpośrednio odpowiedzialnych za przebieg procesów wychowawczych u dzieci, jak też przygotowujących przyszłe kadry do pracy z najmłodszymi członkami naszego społeczeństwa; znaczeniem tego to co mały człowiek powinien otrzymać, a co w rzeczywistości, otrzymuje na starcie swego życia, od dorosłych. Uświadomienie, odświeżenie tej problematyki może być pomocne w dostrzeżeniu konieczności zmiany sposobu postrzegania, traktowania i finansowania wspomnianych instytucji.

Praca zawiera charakterystykę jednego z typowych, rzeszowskich żłobków, od lat cieszącego się największym w mieście powodzeniem. Ocenę warunków udzielanych w nim świadczeń, jak też charakterystykę jego klientów zewnętrznych i wewnętrznych, oparto na materiale badawczym pochodzącym głównie z analiz dokumentacji żłobkowej: analizy list obecności, pozwoliły ustalić liczbę dzieci w poszczególnych grupach wiekowych, natężenie absencji chorobowych, płęć dzieci; dane z książeczek zdrowia dzieci, będących w tymczasowym posiadaniu żłobka, dostarczyły informacji o wykształceniu rodziców; z kart zgłoszeniowych dzieci do żłobka uzyskano informacje na temat zatrudnienia rodziców, opiekunów oraz o statusu rodzin; ogólnie dostępne w Internecie sprawozdania i statystyki pokazały wzrost liczby urodzeń w Rzeszowie, przekroczenie limitów miejsc w żłobkach; pomiary powierzchni pomieszczeń wskazały stan przepełnienia; z wywiadu ustnego z kierownikiem żłobka uzyskano informacje na temat ilości zatrudnionego personelu i jego wykształcenia.

Przeludnione rzeszowskie żłobki niewątpliwie, w chwili obecnej są źródłami patologii układu ruchu, rodzenia się nerwic, siedliskami infekcji, gdzie w imię bezpieczeństwa, podopiecznych przetrzymuje się zbyt długo w jednej pozycji. Instytucje te odpowiedzialne za opiekę i przebieg procesów wychowawczych u dzieci znajdujących się na szczególnym etapie rozwoju, zupełnie zależnych od dorosłych, zasługują na szczególną uwagę, kuratelę. Powinny znaleźć się w kręgu szczególnych zainteresowań Zdrowia Publicznego. Można z nich, z powodzeniem, uczynić obszary działania dla Promocji Zdrowia, miejsca narodzin postaw prospołecznych i prozdrowotnych.

Słowa kluczowe: żłobek, wczesne dzieciństwo, opieka nad zdrowym dzieckiem, przeludnienie, narodziny postaw prospołecznych i prozdrowotnych

The role of early childhood, called by many „the golden period in life of a person”, leaving a strong influence on further life of adult human, inspires increasing interest among scientists, however, it is insufficiently appreciated, and even ignored by a significant part of society.

The aim of the presented work was to demonstrate the level of health services (for healthy children aging from 4 months to 3 years of life) provided by day nurseries in Rzeszow, which are Health Care Facilities, and to inspire the interest among persons responsible for organization and functioning of these outposts of collective education as well as among persons directly responsible for a course of educational processes for children, and preparing future staff to work with the youngest members of our society. The aim was to present the meaning of values the small person should obtain from adults at the beginning of life. Consideration and refreshment of these problems can be helpful in noting a necessity of change in perception, treatment and financing these institutions.

The study included the characteristics of a one typical day nursery in Rzeszow, the most successful day nursery in the city. The assessment of conditions linked to the provided services, as well as the characteristics of its external and internal clients was based on material coming mainly from analyses of day nursery documentation: analyses of attendance lists allowed to establish the number of children in individual groups of age, the intensity of sick absenteeism, the sex of children; the data from booklets of health of children, kept temporarily in day nursery, supplied information on parents' education; from applications of child caretakers for day nursery the data about parents or guardians employment and family status were obtained; free-for-all reports and statistics available on the Internet showed the increase in the number of births in Rzeszow, exceeding limits for places in day nurseries; measurements of surfaces of accommodation indicated overcrowding; the interview with chief of day nursery was the source of information about the number of employed staff and its education.

It can be summarized without doubt that overcrowded day nurseries in Rzeszow are nowadays the source of pathologies in motility system, they generate neuroses, and form the nesting-site of infections, where children are kept in one position too long, in the name of safety. These institutions responsible for care and course of educational process in children, being in a particular period of development, depending completely on adult persons, deserve particular attention and assistance. They should be placed in the scope of particular interest of Public Health. It is possible to convert them into areas of Health Promotion, the sources of pro-social and health-promoting attitudes.

Key words: *day nursery, early childhood, care of healthy child, overpopulation, generation of pro-social and health-promoting attitudes*

Odżywianie i aktywność fizyczna jako determinanty zdrowego stylu życia młodzieży na przykładzie Zespołu Szkół w Sokołowie Małopolskim

Nourishment and physical activity as determinants of healthy lifestyle of youth. (based on the survey conducted in School Complex in Sokołów Małopolski)

Magdalena Cyburt^{1/}, Waław Kruk^{2/}

^{1/} Studentka kierunku Zdrowie Publiczne, Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania z siedzibą w Rzeszowie

^{2/} Katedra Zdrowia Publicznego, Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania z siedzibą w Rzeszowie

Styl życia, czyli zespół zachowań i postaw zdrowotnych, jest najważniejszym czynnikiem warunkującym stan zdrowia jednostki i populacji. Styl życia młodego pokolenia jest wypadkową licznych uwarunkowań i wyborów młodych ludzi. Do najczęstszych niedostatków zachowań zdrowotnych młodzieży należą: mała aktywność fizyczna w czasie wolnym, niewłaściwe odżywianie oraz używanie papierosów, alkoholu i innych środków psychoaktywnych.

Cel pracy. Celem niniejszego opracowania było poznanie głównych czynników wpływających na styl życia młodzieży i ich porównanie w zależności od typu szkoły, płci oraz miejsca zamieszkania.

Materiał i metody. Badania dokonano na grupie 105 uczniów Zespołu Szkół w Sokołowie Młp. – po 35 respondentów z Liceum Ogólnokształcącego, Technikum i Zasadniczej Szkoły Zawodowej. Metodą badawczą był sondaż diagnostyczny a narzędziem badawczym kwestionariusz autorskiej ankiety, składający się z 16 pytań dotyczących stanu odżywiania i aktywności fizycznej młodzieży.

Wyniki i wnioski. Przeprowadzone badanie wykazało, że na aktywność fizyczną młodzieży przeznacza relatywnie mało czasu, a najpopularniejszym sposobem spędzania wolnego czasu były formy bierne takie jak oglądanie telewizji i korzystanie z Internetu. Poziom aktywności fizycznej badanej młodzieży był zależny od płci oraz typu szkoły. Znacznie częściej aktywność ruchową deklarowali chłopcy z Technikum, natomiast małą aktywnością wykazywali się uczniowie Zasadniczej Szkoły Zawodowej. W zależności od płci i typu szkoły występowało różnicowanie dotyczące ilości spożywanych posiłków, stosowania w diecie owoców, chipsów i słodczy oraz rodzaju wypijanych napojów.

Słowa kluczowe: *zdrowy styl życia, młodzież, odżywianie, aktywność fizyczna*

Style of life or system of behaviours and health attitudes are the most important factors which influence person or population's health. Young people's lifestyle is the result of many different conditions and choices that they make. Little physical activity in their free time, improper nourishment, smoking, drinking alcohol or taking any other psychoactive substances are the most common unhealthy behaviours of young people.

Aim. The aim of the present thesis was to recognize and compare the main factors that influence the lifestyle of youth, depending on the type of school they attend and the place where they live.

Material and methods. The investigation was conducted on the group of 105 students of School Complex in Sokołów Małopolski. There were 35 questionnaires for the Secondary school, 35 for the Technical school and 35 for the Vocational school. The questionnaire was the tool of the survey, it included 16 questions about nourishment and physical activity.

Results and conclusions. Analysis of the results indicated that the youth spent little time on physical activity. The most popular way of spending free time was watching TV and surfing the Internet. The level of physical activity depended on sex and type of school. The students of the Technical school were more active than the students of the Vocational school. Sex and type of school seemed to determine the number of consumed meals, whether they ate fruit, crisps and sweets and whatever kind of drinks they had.

Key words: *healthy lifestyle, youth, nourishment, physical activity*

Pacjent w izbie przyjęć w opinii chorych z ostrym zespołem wieńcowym – doniesienia wstępne

The patient in the infirmary – the opinion of the patients with acute coronary syndromes – preliminary report

Irena Chorzępa^{1/}, Radosław Ramotowski^{2/}, Małgorzata Marć^{2/}

^{1/} Studenckie Koło Naukowe Pielęgniarstwa

^{2/} Zakład Pielęgniarstwa Klinicznego i Kształcenia Podyplomowego, Katedra Pielęgniarstwa, Instytut Pielęgniarstwa i Położnictwa, Wydział Medyczny, Uniwersytet Rzeszowski w Rzeszowie

Ostre zespoły wieńcowe (OZW) obejmują szereg stanów klinicznych, w tym m.in. świeży zawał mięśnia sercowego, niestabilną dławicę piersiową, które mogą doprowadzić do nagłego zgonu sercowego. W takim stanie istotne jest szybkie podjęcie działań specjalistycznego zespołu opiekuńczo-terapeutycznego wobec pacjenta izby przyjęć przyjmowanego w trybie pilnym do oddziału kardiologicznego.

Celem niniejszej pracy jest ukazanie opinii pacjentów na temat opieki w izbie przyjęć podczas ich przyjęcia do szpitala.

Badania przeprowadzono w grupie 50 pacjentów metodą sondażu diagnostycznego z wykorzystaniem techniki ankietowej. Przedmiotem analizy był m.in. czas oczekiwania na specjalistę – kardiologa, stosunek personelu do pacjenta, szybkość i sprawność wykonywania działań, zrozumiałość przez pacjenta informacji przekazywanych przez personel izby przyjęć.

Wyniki wskazują na krótki czas oczekiwania pacjentów w izbie przyjęć na konsultację wstępną i decyzję kardiologiczną. W opinii pacjentów wszystkie czynności są wykonywane szybko i sprawnie przez zespół opiekuńczo-leczniczy.

Słowa kluczowe: *ostre zespoły wieńcowe, izba przyjęć, tryb przyjęcia do szpitala*

Acute Coronary Syndromes (ACS) contain a range of clinical conditions, such as recent heart attack, unstable angina pectoris, which can lead to a sudden cardiac death. In such a state it is important for the specialist of the medical team to take immediate actions – the patient should be taken immediately to the cardiologic ward.

The aim of the study was to show the patients' opinion on the medical care in the infirmary during the admission to hospital. The research was conducted on a group of 50 patients. The diagnostic poll with questionnaires was used.

The issues analysed were, among others, the time of waiting for a specialist – a cardiologist, the attitude of the staff towards the patient, the speed and the efficiency of the actions taken, the patients' understanding of the information given by the staff.

The results showed that the time of waiting for a preliminary visit and for a cardiologic decision was short. According to patients, all the actions are performed fast and efficiently by the medical staff.

Key words: *Acute Coronary Syndromes, infirmary, admission to hospital*

Styl życia a samoocena zdrowia dzieci w rodzinach pielęgniarskich

A lifestyle versus the self-assessment of the health of children in nursing families

Paweł Więch^{1/}, Małgorzata Marć^{2/}, Paweł Januszewicz^{3/}

^{1/} Studenckie Koło Naukowe Pielęgniarstwa

^{2/} Zakład Pielęgniarstwa Klinicznego i Kształcenia Podyplomowego, Katedra Pielęgniarstwa, Instytut Pielęgniarstwa i Położnictwa, Wydział Medyczny, Uniwersytet Rzeszowski w Rzeszowie

^{3/} Zakład Zdrowia Publicznego przy Katedrze Pielęgniarstwa, Instytut Pielęgniarstwa i Położnictwa, Wydział Medyczny, Uniwersytet Rzeszowski w Rzeszowie

Środowisko młodzieżowe jest coraz powszechniej brane pod uwagę w zakresie szczegółowej analizy standardowych zjawisk i procesów w nim zachodzących. Badając omawianą grupę społeczną, z jednej strony można śledzić wzorce zachowań zarówno pro jak i antyzdrowotnych, z drugiej natomiast wyciągać wnioski i opracowywać adekwatne działania pozwalające w skuteczny sposób przeciwdziałać niekorzystnym zachowaniom, zaburzającym prawidłowy rozwój młodego organizmu.

Celem niniejszej pracy jest ukazanie zjawiska stylu życia dzieci rodzin pielęgniarskich z perspektywy ich samooceny, jak również wpływu rodziców, będących osobami profesjonalnym w zakresie zdrowia i jego ochrony na styl życia ich dzieci.

Niniejsza praca, odpowiada na pytania dotyczące m.in. dbania przez młodzież o własne zdrowie, sposobu spędzania wolnego czasu, znajomości wiedzy z zakresu szkodliwości środków uzależniających, postrzegania własnego dobrostanu psychiczno-fizycznego-społecznego, jak również wpływu rodziców na prozdrowotny styl życia swych dzieci.

Badania przeprowadzane wśród omawianej populacji z jednej strony unaczyniają fakt, że młody człowiek dostrzega znacznie zachowań prozdrowotnych dla jego organizmu i w miarę możliwości stara się wdrożyć w codzienne życie aspekt umacniania zdrowia, z drugiej jednak ukazują coraz częstsza tendencję do podejmowania działań niekorzystnych dla rozwoju młodych ludzi. Należy również stwierdzić, iż na straży zdrowia młodzieży powinni stać rodzice, szczególnie ci, którzy na co dzień zajmują się edukacją prozdrowotną w pracy zawodowej.

Słowa kluczowe: *styl życia, młodzież, zachowania prozdrowotne, rodzina, wychowanie zdrowotne*

The youth community is increasingly frequently taken into account in detailed analysis of standard phenomena and processes taking place in the community. In studies on the social group on one hand patterns of pro- and anti-health behaviours can be monitored on the other hand conclusions can be drawn and appropriate activities can be worked out to effectively counteract unfavourable behaviours which disturb normal development of the young body.

This study aimed at presenting the phenomenon of life style in children of nursing families, from the point of view of their self-appraisal, as well as presenting the effect of parents, the professionalists in matters of health and its protection, on life style of their children.

Present study provides a reply to questions related to, i.a., caring by youth for their own health, manner of spending free time, knowledge of the range of harmful effects of drugs inducing dependence, views on the own psychic-physical-social well-being and effects of parents on children pro-health style of life.

Studies performed on the discussed population on one hand demonstrate the fact that a young individual detects significance of pro-health behaviours for his/her body and, as far as he/she can, attempts to implement health-strengthening behaviours into daily practice but, on the other hand, exhibits an increasingly frequent tendency to undertake actions harmful for development of young individuals. It should also be noted that health of youth should be guarded by their parents, particularly those who daily deal with pro-health education in their professional work.

Key words: *a lifestyle, young people, prohealth behaviours, the family, the health upbringing.*

Problemy bio-psycho-społeczne pacjentów hemodializowanych w Ośrodku Dializoterapii w Kolbuszowej

Bio-socio-psychic problems of patients who undergo haemodialyses in Dialysotherapy Centre in Kolbuszowa

Elżbieta Starzec

Studenckie Koło Naukowe Pielęgniarstwa, Uniwersytet Rzeszowski, Instytut Pielęgniarstwa i Położnictwa

Wstęp. Systematyczny rozwój dializoterapii w Polsce powoduje, że leczenie hemodializami staje się powszechnie uznaną, stosowaną i dostępną metodą leczenia. Nowe rozwiązania technologiczne i biotechnologiczne dializoterapii doprowadziły do tego, iż pacjenci dializowani żyją coraz dłużej, a leczenie tą metodą nie jest tak uciążliwe jak kiedyś.

Celem pracy było przedstawienie problemów bio-psycho-społecznych pacjentów dializowanych w Ośrodku Dializoterapii w Kolbuszowej.

Materiał i metody. Badaniem objęto 40 pacjentów przewlekle hemodializowanych w Oddziale Dializoterapii i Nefrologii Szpitala w Kolbuszowej. Grupa badanych obejmowała 15 kobiet i 25 mężczyzn w wieku od 36 do 88 lat. Średnia wieku wynosiła 65,7 lat. Największą grupę stanowią chorzy mający podstawowe wykształcenie, jest ich 26 osób, co stanowi 65% badanych. Mniejszą grupę stanowią ankietowani ze średnim wykształceniem 12 osób – 30%, tylko 2 osoby posiadały wykształcenie wyższe.

W grupie badanych, najwięcej, bo 21 osób (52,5%) dializuje się od 1 roku do 5 lat, poniżej 1 roku dializuje się 14 osób (35%), a tylko u 5 osób (12,5%) okres leczenia hemodializami jest dłuższy niż 5 lat.

Badanie było przeprowadzone jednokrotnie, przy użyciu technik kwestionariuszowych w określonej próbie – w formie sondażu ankietowego.

Wyniki. W badanej grupie odsetek osób akceptujących hemodializę wynosi 85%. Jedynie 6 osób (15%) respondentów nie akceptuje hemodializy jako metody leczenia. Prawie połowie badanych pomógł w tym personel medyczny, pozostali korzystali z pomocy rodziny – 30%, inni pacjenci byli wsparciem dla 20% ankietowanych, zaś duchowni – dla 7,5% osób. Pomimo akceptacji dializoterapii jako metody leczenia, zdecydowana większość pacjentów (82,5%) postrzegala ją jako przeszkodę w realizacji planów życiowych lub jako stratę. Jedynie 2,5% ankietowanych traktuje hemodializę jako ulgę. Oceniając wiedzę na temat leczenia nerkozastępczego 45% badanych odpowiedziało, że nie posiada dostatecznej wiedzy na ten temat, 12,5% wyraża chęć jej pogłębienia. Niestety znalazły się również dwie osoby, które nie znają tematu i nie wyrażają chęci pogłębienia stanu wiedzy. Bardzo dobrą znajomością leków może pochwalić się tylko 30% ankietowanych, 65% w stopniu podstawowym, natomiast dwie osoby przyznały się, że w ogóle nie orientują się w nazwach i dawkach leków, mówiąc, że to problem rodziny. Przewlekłe leczenie dializami jest przyczyną występowania zaburzeń seksualnych u 60% badanych i zmian w wyglądzie fizycznym w mniejszym lub większym stopniu u 85% badanych. Zaburzenia te i zmiany obniżają zdecydowanie samopoczucie psychiczne pacjentów. W opinii badanych rozpoczęcie dializowania przyczyniło się do obniżenia standardu życiowego – 55%.

Wnioski. 1. Dializoterapia daje szansę przedłużenia życia chorym z przewlekłą niewydolnością nerek, stwarza jednak szereg problemów natury psychicznej, społecznej i fizycznej oraz poważnie ogranicza aktywność życiową pacjentów. 2. Problemy dotyczące funkcjonowania psychicznego pacjentów przewlekle dializowanych związane są z koniecznością stałego kontaktu ze szpitalem. 3. Częstotliwość zabiegów hemodializy prowa-

dzi do zaburzeń dotychczasowego rytmu życia osób dializowanych. 4. Stan wiedzy o chorobie, lekach i sposobach leczenia w badanej grupie nie odpowiada potrzebom w zakresie świadomego udziału w procesie terapeutycznym.

Słowa kluczowe: *hemodializy, niewydolność nerek*

Introduction. Due to its systematic development, haemodialysis in Poland is becoming an acknowledged, commonly used and accessible method of treatment. New technological and biotechnological solutions offered by dialysotherapy prolong patients' lives and make treatment less arduous than before.

The aim of the study has been to discuss bio-socio-psychic problems of patients who undergo dialyses in Dialysotherapy Centre in Kolbuszowa.

Materials and methods. The research was carried out on a group of patients who undergo chronic haemodialysis in dialysotherapy and nephrology unit of the hospital in Kolbuszowa. The surveyed group consisted of 15 women and 25 men from 36 to 88 years old. The average age of the respondents was 65.7 years. The majority of patients, that is 26 persons, which constituted 65% of the respondents, had primary education. 30% of those polled, that is 12 people, had secondary education and only 2 of them had higher education. Within the surveyed group, the majority of patients, that is 21 people (52.5%), underwent dialyses for 1 to 5 years, 14 patients (35%) did so throughout a period shorter than 1 year and only in 5 of them (12.5%) this period was longer than 5 years. The study was conducted only once, by means of a survey carried out on a specific group of patients.

Results. Within the surveyed group, the percentage of people who accept haemodialysis as a method of treatment amounted to 85%. Only 6 of the respondents (15%) did not accept haemodialysis. Nearly half of the respondents were helped by medical staff, others were supported by their families (30%), other patients (20%) and clergymen (7.5%). Despite accepting haemodialysis as a method of treatment, the definite majority of patients (82.5%) perceived it as an obstacle in realization of their life plans or as a loss. Only 2.5% of those surveyed considered it a relief. While assessing the knowledge on the subject of haemodialysis, 45% of those polled responded that they do not have sufficient knowledge on this subject and 12.5% were eager to broaden this knowledge. Unfortunately, there were 2 people who did not have any knowledge about haemodialysis and did not want to know more about the subject. Only 30% of those polled were very knowledgeable about medicines, 65% knew the basics, whereas 2 people admitted that they did not have any knowledge about the names and doses of medicines, saying that it is their family that deals with such matters. Chronic haemodialyses caused sexual disorders in 60% of the respondents and changes in physical appearance, to a smaller or larger extent, in 85% of the respondents, which definitely lowered the state of their mental well-being. According to 55% of the respondents, dialyses contributed to a decrease in the standard of their life.

Conclusions. 1. Dialysotherapy gives a chance to prolong life of those patients who suffer from chronic renal insufficiency; however, it creates a number of social, psychic and physical inconveniences and considerably limits patients' life activity. 2. The lower state of patients' mental well-being and chronic dialyses entail the necessity of a permanent contact with a hospital. 3. The frequency of haemodialyses leads to disturbances in the rhythm of patients' everyday life. 4. The level of knowledge about the disease, medicines and methods of treatment within the surveyed group is insufficient to participate consciously in the process of treatment.

Key words: *haemodialysis, renal insufficiency*

Rola personelu pielęgniarskiego w procesie wdrażania systemu zarządzania jakością zgodnego z normą ISO 9001:2000 w oddziale szpitalnym

The role of nursing staff in the process of implementation of the quality management system in accordance with the ISO 9001:2000 standards in a hospital ward

Małgorzata Zatorska-Zola

Studenckie Koło Naukowe Pielęgniarstwa, Uniwersytet Rzeszowski,
Instytut Pielęgniarstwa i Położnictwa

Wstęp. Jednostki Służby Zdrowia coraz częściej sięgają w sposób świadomy, celowy i systemowy po metody oraz techniki poprawy i doskonalenia jakości usług zdrowotnych tkwiących w warstwie zarządzania. System zarządzania jakością oparty na międzynarodowych normach organizacyjnych ISO serii 9000 – wkracza w coraz szerszym zakresie do polskich instytucji sektora usługowego w tym również do zakładów opieki zdrowotnej.

Celem pracy było ukazanie znaczącego wpływu usług pielęgniarskich na kształt jakości usług medycznych w zakładach opieki zdrowotnej, a przede wszystkim wskazanie roli, jaką odgrywają pielęgniarki i położne w procesie wdrażania Systemu Zarządzania Jakością.

Materiał i metody. Zebrano i usystematyzowano teoretyczne podstawy wdrażania systemu ISO 9001:2000 w zakresie niezbędnym do realizacji celu pracy a w szczególności: zasady systemu (informacje ogólne na temat ISO 9001:2000), terminologię w zakresie ISO 9001:2000, dokumentację (tworzenie, wdrażanie), zagadnienia związane z audytem, pracami projektowe i wdrożeniowe, pomiary, analizę i doskonalenie jakości.

Wyniki. Na przykładzie Oddziału Szpitalnego przedstawiono wdrażanie systemu zarządzania jakością ISO 9001:2000, a w szczególności wymagania dotyczące normy, rolę dokumentacji w zarządzaniu jakością, wdrażanie systemu zarządzania jakością oraz wynikające z tego efekty praktyczne. Na tej podstawie przedstawiono model zarządzania jakością w jednostce służby zdrowia a w szczególności przedstawiono efekty wdrażania w aspekcie jakości w opiece zdrowotnej oraz jakości opieki pielęgniarskiej.

Wnioski. Korzyści wynikające z wdrożenia SZJ przybierają zarówno wymiar wewnętrzny, jak i zewnętrzny. Po stronie korzyści wewnętrznych należy wymienić: poprawę jakości świadczonych usług medycznych, zmianę podejścia do jakości w zakładzie opieki zdrowotnej, obniżenie kosztów prowadzonej działalności, nastawienie na klienta-pacjenta, obniżenie kosztów złej jakości (zmniejszenie ilości skarg, kosztów).

Do korzyści zewnętrznych należy zaliczyć: ukazanie potencjalnym pacjentom zainteresowania sprawami jakości, zapewnienie, że odpowiednie procedury są w organizacji wdrożone tak, aby liczba pomyłek została zredukowana do zera, uzyskanie przewagi nad konkurencją nie posiadającą certyfikatów jakości, uznanie u klienta i wzrost zaufania społeczeństwa do zakładu opieki zdrowotnej, sprostanie oczekiwaniom pacjentów – wzrost satysfakcji pacjentów.

Słowa kluczowe: ISO, zarządzanie jakością, personel pielęgniarski

Introduction. More and more frequently the units of Health Care, in a conscious, intentional and systematic way, resort to the methods and techniques which are aimed to improve and to perfect the quality of health services management. QMS, based on ISO 9000 standards, is becoming more and more popular in Polish services, including health care institutions.

The aim of the study was to show the significance of nursing services in shaping the quality of medical services in health care institutions, and especially to show nurses' and midwives' role in QMS implementation.

Materials and methods. Theoretical bases for ISO 9001:2000 system implementation were gathered and classified within the scope necessary to achieve work objectives, and especially: system rules (general information concerning ISO 9001:2000), terminology of ISO 9001:2000, documentation (of creating and implementing), concepts connected to audit, projects and implementation work, measurement, analyses and perfecting the quality.

Results. On the example of a hospital ward, ISO 9001:2000 QMS implementation was and, above all, standard requirements, the role of documentation in quality management, QMS implementation as well as the resulting practical effects. On this basis, the quality management model in a health care unit was presented, and especially the effects of implementation in terms of health care and nursing care quality.

Conclusions. Profits which result from QMS implementation are both internal and external. Among those internal ones there are: improvement of medical services quality, change of the approach to the quality of services in a health care institution, decrease in costs of conducted activity, client/patient orientation, decrease in costs of bad quality (decrease in the number of complaints and court costs). Among external profits there are: manifesting interest in the quality issues to a potential patient, implementing suitable administrative procedures in such a way that the number of errors is reduced to zero, gaining the advantage over competitors that do not possess quality certificates, clients' recognition and the increase in their confidence in a health care institution, fulfilling patients' expectations – the increase in their satisfaction.

Wybrane aspekty stylu życia młodzieży akademickiej

The chosen aspects of university students' lifestyle

Magdalena Cyburt ^{1/}, Beata Penar-Zadarko ^{2/}, Monika Binkowska-Bury ^{3/}

^{1/} Studenckie Koło Naukowe Pielęgniarstwa, Instytut Pielęgniarstwa i Położnictwa, Wydział Medyczny, Uniwersytet Rzeszowski w Rzeszowie

^{2/} Zakład Promocji Zdrowia, Katedra Pielęgniarstwa, Instytut Pielęgniarstwa i Położnictwa, Wydział Medyczny, Uniwersytet Rzeszowski w Rzeszowie

^{3/} Zakład Propedeutyki Nauk Pielęgniarskich, Katedra Pielęgniarstwa, Instytut Pielęgniarstwa i Położnictwa, Wydział Medyczny, Uniwersytet Rzeszowski w Rzeszowie

Wstęp. Styl życia to zachowania, postawa i ogólna filozofia życia człowieka, uzależniona od wielu czynników: środowiska, norm społecznych i kulturowych, w których żyje człowiek i społeczności, do której należy lub, z którą się identyfikuje. Styl życia zależy od przekonań, wartości, umiejętności życiowych oraz ogólnej ekonomicznej, politycznej i organizacyjnej struktury społeczeństwa.

Celem pracy było poznanie i porównanie stylu życia młodzieży akademickiej Wydziału Medycznego Uniwersytetu Rzeszowskiego i studentów Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie.

Materiał i metody. Badaniem objęto 60 studentów reprezentujących Uniwersytet Rzeszowski i Akademię Sztuk Pięknych w Krakowie. Narzędziem badawczym był kwestionariusz ankiety skonstruowany specjalnie dla potrzeb prowadzonych badań, składający się z 27 pytań dotyczących zachowań zdrowotnych studentów, tj.: odżywianie, używki, aktywność fizyczna, stres, sen, odpoczynek, wykonywanie badań profilaktycznych.

Wyniki i wnioski. Przeprowadzone badania pozwoliły na wyciągnięcie następujących wniosków: studenci obu kierunków za zdrowy styl uznają aktywność fizyczną, a następnie zdrową

żywność, brak nałogów oraz sen i wypoczynek bierny. Studenci podejmują różnego rodzaju aktywność fizyczną, najczęściej jest to: jazda na rowerze, pływanie, bieganie, oraz gry zespołowe. Studenci w obu badanych grupach odżywiają się nieregularnie. Wśród badanych respondentów najpopularniejszym sposobem spędzania wolnego czasu są spotkania towarzyskie. Po używki typu: papierosy, alkohol i narkotyki sięga znacznie więcej studentów z Akademii Sztuk Pięknych. U studentów Wydziału Medycznego istnieje większy poziom na temat badań profilaktycznych.

Słowa kluczowe: styl życia, młodzież akademicka

Introduction. Lifestyle is made up of behaviour, attitudes and man's general philosophy of life dependent on many factors, such as environment, social and cultural norms and the communities to which he/she belongs to or which he/she identifies with. Lifestyle depends on convictions, system of values, life abilities and the general economic, political and organizational structure of the society.

The aim of the study was to recognize and to compare the lifestyles of students of the Medical Faculty of Rzeszow University and those of Academy of Fine Arts in Cracow.

Materials and methods. The research was carried out on a group of 60 students from Rzeszow University and Academy of Fine Arts in Cracow. The research tool involved a survey form, prepared specifically for the purpose of this study, and made up of 27 questions concerning students' health-related behaviour, that is: diet, substances, physical activity, stress, sleep, leisure activities and undertaken preventive screening.

Results and conclusions. The research which was carried out lead to conclusions that students of both faculties considered physical activity to be the main component of a healthy lifestyle, its other components being: healthy diet, sleep, passive leisure activities and absence of addictions. Subjects undertook various types of physical activity, most frequently cycling, swimming, jogging and team sports. Students from both groups did not eat regularly. The most popular form of spending free time among students from both groups was socializing with people. There were many more students of Academy of Fine Arts who smoked, drank alcohol and took drugs. Students of Medical Faculty knew more about preventive screening.

Key words: lifestyle, university students

Wiedza kobiet na temat osteoporozy pomenopauzalnej

Women's knowledge about postmenopausal osteoporosis

Klaudyna Ćwik^{1/}, Beata Penar-Zadarko^{2/}, Monika Binkowska-Bury^{3/}

^{1/} Studenckie Koło Naukowe Pielęgniarstwa, Instytut Pielęgniarstwa i Położnictwa, Wydział Medyczny, Uniwersytet Rzeszowski w Rzeszowie

^{2/} Zakład Promocji Zdrowia, Katedra Pielęgniarstwa, Instytut Pielęgniarstwa i Położnictwa, Wydział Medyczny, Uniwersytet Rzeszowski w Rzeszowie

^{3/} Zakład Propedeutyki Nauk Pielęgniarskich, Katedra Pielęgniarstwa, Instytut Pielęgniarstwa i Położnictwa, Wydział Medyczny, Uniwersytet Rzeszowski w Rzeszowie

Wstęp. Osteoporoza to choroba metaboliczna kości. Charakteryzuje się zmniejszoną masą kostną i nieprawidłową mikroarchitekturą tkanki kostnej, co w konsekwencji prowadzi do zwiększenia

ryzyka złamań i podatności na urazy z powodu łamliwości kości. Istotną rolę w procesie profilaktyki stanowi wiedza kobiet na temat osteoporozy oraz świadomość zagrożenia, jakie ze sobą ona niesie, co mogłoby w znacznym stopniu wpłynąć na jakość życia w okresie pomenopauzalnym.

Celem pracy było poznanie wiedzy kobiet na temat osteoporozy pomenopauzalnej.

Materiał i metody. Badaniem objęto 70 kobiet w wieku 19-60 lat. Narzędziem badawczym był kwestionariusz ankiety skonstruowany specjalnie dla potrzeb prowadzonych badań, składający się z 29 pytań dotyczących istoty choroby, czynników ryzyka, profilaktyki i powikłań osteoporozy oraz źródeł pozyskiwania informacji.

Wyniki i wnioski. Przeprowadzone badania wykazały, że ankietowane osoby nie mają wystarczającej wiedzy na temat czym jest osteoporoza pomenopauzalna. Kobiety znają główne czynniki choroby, ale mimo to nie posiadają wystarczającej wiedzy na temat profilaktyki i nie prowadzą zdrowego stylu życia. Badane kobiety czerpią informację na temat osteoporozy w większości z mass mediów, ale w roli edukatora widzą pracowników Służby Zdrowia.

Słowa kluczowe: osteoporoza pomenopauzalna, wiedza kobiet, styl życia

Introduction. Osteoporosis is a metabolic bone disease. It is characterized by low bone mass and structural deterioration of bone tissue, which in consequence leads to the increased susceptibility to fractures and injuries resulting from bone fragility. Women's knowledge about osteoporosis and their realization of the dangers that it poses play a significant role in prevention, which could, to a large extent, influence the quality of their postmenopausal life.

The aim of the study was to recognize women's knowledge about postmenopausal osteoporosis.

Materials and methods. The research was carried out on a group of 70 women, from 19 to 60 year old. The research tool involved a survey form, prepared specifically for the purpose of this study and made up of 29 question concerning the nature of the disease, the risk factors, prevention and osteoporosis complications as well as sources of information about osteoporosis.

Results and conclusions. The study indicated that surveyed women did not have sufficient knowledge about postmenopausal osteoporosis. The subjects were aware of the main causes of the disease; still, they did not have sufficient knowledge about prevention and they did not lead a healthy lifestyle. In the majority of cases, subjects get information about osteoporosis from mass media, but they perceived Health Care staff as educators.

Key words: postmenopausal osteoporosis, women's knowledge, lifestyle